

Історична довідка

Перші мешканці нашого краю близько 1400 р. поселились у лісах на березі річки Уборть, неподалік місця, де впадає річка Бересток. Тут було засновано поселення під назвою Межирічка. Вперше поселення згадується у 1585 році в актових Житомирських гродських книгах як маєтність князя Острозького *Межирічка*.

Після Люблінської унії 1569 р. більша частина земель Полісся була приєднана до щиноствреної Речі Посполитої, а саме – її польські складові. Довгий час землями Межирічки володіли магнати Любомирські-Звягельські.

Після Андрусівського перемир'я 1667 р. Межирічка залишилися під впливом Польської Корони. Після приєднання Правобережної України до Російської імперії Ємільчине з 1796 р. стало містечком Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. З 1797 по 1923 рр. – центр Ємільчинської волості.

Як містечко *Ємільчине* згадується вперше в архівних документах в 1802 р. Існує кілька версій щодо перейменування Межирічки в Ємільчине. Одні історики стверджують, що Ємільчиним селище було названо ще до отримання його у володіння Федора Уварова (наприкінці XVIII, або на початку XIX ст.) та перейменовано кимось із польських магнатів на честь католицької місіонерки Емілії з м.Констанції (Болгарія). Інші твердять, що назва нашого селища пов'язана з родиною Уварових. Він, мовляв, подарував село племінниці Емілії.

Після 1825 р. місцевість переходить у власність Аполлона Івановича Уварова, статського радника, пізніше – до його сина – Сергія Аполоновича. Саме при ньому почали будуватись дороги, копатись (все вручну) меліоративні канали, виникали чавуноливарні рудні (є запаси болотної руди), суконна фабрика. Розширились посіви льону і хмелю, пожвавилась торгівля, набирала динамічного розвитку соціальна сфера – школи, лікувальні заклади».

Особливістю Ємільчиного та деяких навколишніх сіл на початку XX ст. була відносно велика єврейська громада: 1897 р. тут проживало 1049 євреїв (42,3 % від загальної кількості населення), 1926 р. – 1318 (38,3 %), 1939 рік – 1115 (21 %).

Восени 1917 р. ємільчинці вперше обрали власний органі місцевого самоврядування – волосне земство (на засадах рівного, прямого, безпосереднього, таємного голосування). Демократичне земство підтримало створення Української народної республіки (УНР), однак у збройній боротьбі гору взяли їх противники – російські більшовики. 1918 р. – у складі Української Держави. 1919–1920 рр. територія нинішньої громади стала місцем численних боїв між військами Директорії УНР, згодом – також польськими та Червоної армії. 1921 р. тут діяли селянські повстанські загони, що визначали владу Головної команди військ УНР, зокрема тут діяв сотник Авксентій Ярощук (псевдо Яковчук).

Після поразки Української революції 1917–1921 рр. та встановлення радянського режиму відбуваються зміни в т.ч. щодо адміністративно-територіального устрою. 1923 р. Ємільчине стало адміністративним центром Ємільчинського району Коростенської округи Волинської губернії, у 1932 р.

район увійшов до складу новоствореної Київської області, а у 1937 р. – Житомирської області.

Дві найбільші трагедії Ємільчинської громади у ХХ ст. – це Голодомор 1932–1933 рр. та II світова війна.

Перед початком останньої території краю була побудована мережа фортифікаційних споруд – довготривалих вогневих точок (ДОТ) Коростенського укріпрайону, в складі якого був окремий вузол оборони в Ємільчино. Велика частина цих споруд збережена, в одній із них діє музей. В самому селищі в ті роки розміщувався військовий гарнізон, де аж до 2004 р. були розташовані дві військові частини (артилерійська та, пізніше у повоєнний період – ракетна), військове житлове містечко.

Ємільчино було окуповане нацистами з 2 липня 1941 р. до 3 січня 1944 р. У навколишніх лісах діяли партизанські групи та загони, пізніше – партизанські з'єднання С.Ф. Малікова та М.І.Наумова.

У серпні 1944 р. село Ємільчино, районний центр перейменовано на *Ємільчине*, відповідно Ємільчинський районна Ємільчинський район. В післявоєнний час було відновлено роботу підприємств, промисловості, організацій, колективних господарств. Із квітня 1957 р. Ємільчине віднесене до категорії селищ міського типу. З роками селище та район розбудовувалися, особливо села, де будувалися школи, лікарні, фельдшерські пункти, будинки культури і клуби, магазини та колгоспи. Було багато вітряних млинів, один із яких зберігся в селі Мокляки до нашого часу.

Гордістю Ємільчинської громади є імена професора, кандидата філологічних наук Л.Г.Сокирка, поета Олега Головка, письменника Наума Тихого, Героя Радянського Союзу І.Й.Грека, науковця В.Я. Хільченка, який готував до польоту першого космонавта Ю.Гагаріна, брав участь у підготовці і запуску двох міжконтинентальних балістичних ракет, першого супутника Землі, перших міжпланетних станцій до Місяця, Венери, Марса; журналіста В.Й.Яценка, який видав декілька збірок про історію та людей нашого краю.

Новітня історія Ємільчинської громади розпочалася у листопаді 2017 р., коли 19 сільських рад Ємільчинського району об'єдналися у Ємільчинську об'єднану територіальну громаду, а у грудні 2020 р. до них доєдналися ще три сільські ради. Разом з тим, Ємільчинський район був ліквідований 19 липня 2020 р., а Ємільчинська громада увійшла до Новоград-Волинського району.